

תוכן

8	תודות
9	יובל דרור פתח דבר
13	יחזקאל בן-סירה מקראות פנחס
20	יעקב בן-סירה יד אבא – דברים לזכרו של האבא פנחס שיפמן בן-סירה (תש"ח, 1948)
23	אוהד דוד לאומיות וחינוך לאומי בהגותו ובפועלו של פנחס שיפמן בן-סירה
30	הקדמה
32	חלק א': מבוא
33	<u>פרק ראשון: זהות ולאומיות בתיאוריה ובמעשה</u>
33	(א) מדוע זהות? מדוע עכשיו?
34	(ב) זהות פרטית, זהות חברתית וזהות קולקטיבית: מונחי יסוד
35	(ג) על ממשיכי דרך, ממציא יי-מאין ומבקשי נתיב בין עבר ועתיד: תיאוריות הלאומיות
37	(ד) "לפני ארון הספרים": מה בין ספרות לזהות לאומית?
40	(ה) "פתאום קם אדם בבוקר ומרגיש כי הוא עם": מודל פסיכו-חברתי של זהות לאומית
57	(ו) סכסוכים בלתי נשלטים והגירות: תהליכים המשנים את פני הזהות הלאומית
59	(ז) "אז בבית הספר על הקיר תמונה": מערכת החינוך והזהות הלאומית
65	(ח) הזהות היהודית-ישראלית: מגמות של רציפות והשתנות
79	<u>פרק שני: שיטת המחקר</u>
79	(א) "מקראות, מקראות שבילקוטנו, ספרו לנו על זהותנו": הנחות היסוד של המחקר
80	(ב) איך חוקרים שינויי זהות במקראות? מערך המחקר ושיטת המחקר
86	חלק ב': מה לימדונו מקראות המאה ה-20?
87	<u>פרק שלישי: אשכול האפיונים הפסיכו-חברתיים</u>
87	(א) מי אני ומה שמי?: קטגוריזציה
97	(ב) הכול נשאר במשפחה: גורל משותף
108	(ג) הנה אנחנו והנה הם: ייחודיות ומובחנות
123	(ד) למען העם, למען המולדת, למען התורה!: התגייסות קולקטיבית
135	(ה) "מי בנה ומי נטע? כולנו ביחד!": פעילות מתואמת
144	(ו) "כי עודני מאמין בכך": אמונות, עמדות, ערכים ונורמות משותפים
146	(ז) בין "בימים ההם, בזמן הזה" לבין "אני ואתה נשנה את העולם": רציפות ותמורה

פרק רביעי: אשכול הציונות 163

- 163 (א) טיול ספרותי במשעולי ארץ הצבי: ארץ-ישראל ומדינת ישראל
179 (ב) "היהודי החדש" מפריח את שממות הארץ: חלוציות ציונית
191 (ג) "העם היהודי - אייך?" - הנני! עלייה וקליטה
203 (ד) "אל תשמע, בני, אל מוסר אב, ולתורת אם אל און תט...": שלילת הגולה
209 (ה) פה פורחת שפת התורה?: עברית כשפת לאום

פרק חמישי: אשכול הסכסוך היהודי-ערבי 217

- 217 (א) "בארץ ישראל קם העם היהודי...": צדקת הדרך הציונית
219 (ב) "לא ינום ולא יישן שומר ישראל": אמונות הביטחון
234 (ג) "אין מדינה ניתנת לעם על מגש של כסף": תודעת הקורבנות
246 (ד) פנינו היפים ודמותם הרעה בראי המקראות: דימוי עצמי חיובי ודה-לגיטימציה של האויב
254 (ה) "יונה תיירת לעולם אינה נשאת...": התקווה לשלום

פרק שישי: אשכול המסורת, התרבות וההיסטוריה היהודיות 261

- 261 (א) "שנה חלפה, שנה באה": לוח השנה העברי כמעצב זהות
279 (ב) כש"המתמיד" עלה לתורה ונופף בדגל הכחול-לבן: אורח חיים וסמלים יהודיים
292 (ג) "שמע ישראל, ה' אלוהינו, ה' אחד": אמונה באלוהים
303 (ד) "תורה ציווה לנו משה, מורשה קהילת יעקב": מקורות יהודיים במקראות
313 (ה) המקראות בעקבות עם הזיכרון: זיכרון קולקטיבי
327 (ו) המקראות בעקבות עם הספר: יצירות תרבות יהודית ויוצריהן

פרק שביעי: אשכול השואה 335

- 335 (א) "היה הייתה אומה, והיא אינה...": שואה וגבורה

חלק ג': מבטים חינוכיים וסוציולוגיים במפנה המאות 346

פרק שמיני: מן החקר ההיסטורי אל המעשה החינוכי בימינו - מסקנות והשלכות 347

- 348 (א) מבט ממעוף הציפור: תקופות היסטוריות וזרמי חינוך
354 (ב) מבט ממעוף הציפור: היבטים פסיכו-חברתיים ותוכני זהות
371 (ג) לאומיות וזהות יהודית-ישראלית: דילמות העבר והאתגרים שבדרך

נספחים 389

- 391 נספח 1: המקראות שנותחו במחקר לפי תקופות וזרמים חינוכיים
394 נספח 2: נתונים סטטיסטיים
404 רשימת מקורות
428 מפתח שמות יוצרים